

Wie gaan er winnen in Turijn?

G.H. Kuper en E. Sterken

Beide auteurs zijn verbonden aan de Faculteit der Economische Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen. Sterken is tevens verbonden aan de CESifo, München e.sterken@rug.nl

In dit artikel worden voorspellingen van het medaille-klassement van de Olympische Winterspelen in Turijn gepresenteerd. Nederland zal naar verwachting zeven medailles, waaronder twee maal goud, behalen.

Van 10 tot en met 26 februari 2006 worden in Turijn de twintigste Olympische Winterspelen gehouden. De Winterspelen worden als een megasportevenement gezien, hoewel ze in omvang kleiner zijn dan bijvoorbeeld de Zomerspelen en het later dit jaar te houden WK-voetbal. Een megasportevenement kenmerkt zich door grote aandacht in de media, omvangrijke aantallen toeschouwers en een niet te verwaarlozen invloed op de lokale economie.

De nationale media-aandacht richt zich in eerste aanleg op de prestaties van sporters. Hoe hoger de verwachtingen over de prestaties zijn, des te intensiever de aandacht van de media in de betreffende landen is. Dit geldt ook voor de massale toestroom van buitenlandse toeschouwers bij de diverse Olympische onderdelen. Hoewel de invloed van het organiseren van een grootschalig sportevenement op de economie van het organiserend land niet voorspelbaar is, zijn er diverse kanalen denkbaar waarlangs dit soort evenementen een invloed heeft op de economie. Zo is het bekend dat het consumentenvertrouwen een impuls kan krijgen als bijvoorbeeld het thuisland goed presteert, waardoor de particuliere consumptie aanzwelt. Een voorbeeld hiervan is het WK-voetbal in 1998 in Frankrijk. Of dit ook in Turijn zal gebeuren, valt uiteraard nog te bezien.

Vanwege het sportieve en economische belang van megasportevenementen is het interessant om uitspraken te doen over de te verwachten resultaten. Het NOC-NSF bijvoorbeeld verwacht voor Nederland een plaats bij de eerste tien landen in het medailleklassement. In 2002 hebben we de medailleverdeling van de Winterspelen in Salt Lake City en in 2004 van de Zomerspelen in Athene voorspeld. Daartoe hebben we econometrische modellen opgesteld, waarmee voor een groot aantal deelnemende landen de verwachte medailleoogst naar kleur (goud, zilver of brons) berekend zijn. Voor de winter- en zomeredities hebben we verschillende modellen gebruikt, omdat de aard van de evenementen aanzienlijk verschilt. Zo participeren tijdens de Zomerspelen ongeveer 200 landen in 300 evenementen, terwijl er tijdens de Winterspelen 'slechts' 90 landen om ongeveer 80 gouden medailles strijden. Ons model voor de Zomerspelen van Athene bevat twee innovaties ten opzichte van het model voor de Winterspelen van Salt Lake City: (1) teamsporten worden apart behandeld, en (2) de resultaten behaald tijdens wereldkampioenschappen voorafgaand aan de spelen zijn meegenomen. De tweede aanpassing voeren we nu ook door in het model voor de Winterspelen in Turijn.

Resultaten uit het verleden...

Onze beide vorige voorspellingen gaven onderschattingen van de Nederlandse prestaties. Zowel tijdens de Winterspelen

van Nagano in 1998 als de Zomerspelen van Sydney in 2000 heeft de Nederlandse ploeg uitstekend gepresteerd. In Nagano werden 11 medailles veroverd, waarvan 5 gouden, en in Sydney 25 plakken, waaronder 12 maal goud. In Salt Lake City waren dit er 8 (met 3 gouden medailles) en in Athene 22 (met 4 maal goud). In onze voorspellingen gaven we deze teruglopende prestaties weer door voor Salt Lake City 7 medailles (waaronder 2 gouden) en voor Athene 21 medailles (met 4 maal goud) te voorspellen. Hoewel we in beide gevallen zowel het aantal medailles (een medaille te weinig) als de te verwachten posities op de ranglijsten (12 voorspeld versus de realisatie 9 in Salt Lake City en 23 voorspeld versus een realisatie van 17 in Athene) te conservatief voorspelden, was de richting van de voorspelling goed. De tendens lijkt te zijn dat Nederland de golf van sportsucces van de tweede helft van de jaren negentig niet heeft kunnen vasthouden.

Tabel 1. Voorspelling en realisaties van eerdere Zomer- en Winterspelen

		aantal medailles	waarvan goud	plaats in het medailleklassement
Nagano 1998	realisatie	11	5	6
Sydney 2000	realisatie	25	12	8
Salt Lake City 2002	raming	7	2	12
	realisatie	8	3	9
Athene 2004	raming	21	4	23
	realisatie	22	4	17

Alvorens onze nieuwe voorspelling te publiceren, is het goed om de kwaliteit van de vorige voorspellingen in het kort te bespreken. In ons artikel met de voorspellingen voor Athene hebben we de kwaliteit van de Salt Lake City-voorspelling beoordeeld. Het bleek dat onze voorspelling zowel beter was dan een naïeve voorspelling – aan de hand van de resultaten behaald tijdens de vorige editie van de spelen – als een alternatieve Amerikaanse academische voorspelling. In tegenstelling tot de Zomerspelen zijn er weinig voorspellingen van de Winterspelen bekend, zodat we het bij deze twee alternatieven moesten houden. Voor de Zomerspelen van Athene 2004 waren er voorspellingen van PricewaterhouseCoopers, Sports Illustrated, USA Today en van twee academische instituten bekend. Een uitgebreide ex-post analyse levert op dat, op basis van de gemiddelde gekwadrateerde voorspelfout, alleen Sports Illustrated onze voorspelling verslaat als het gaat om de verdeling van de totale medailleaantallen. Aan de hand van rangcorrelatiecoëfficiënten werd de landvolgorde van het landenklassement eveneens beter door Brian Cazeneuve van Sports Illustrated voorzien. Maar wat betreft de verdelingen over de medaillekleuren, scoorde onze voorspelling beter dan alle alternatieven.

...en voorspellingen voor 'Turijn'

Onze huidige voorspelling is gebaseerd op een analyse van de prestaties van 83 landen die in het verleden deelgenomen hebben. Van deze 83 landen zijn er ongeveer 25 met een zekere regelmaat succesvol. We modelleren de aandelen in de winst van gouden, zilveren en bronzen medailles per land. Deze aandelen worden verklaard uit een vijftal variabelen. Ten eerste is dat het deelnemersaandeel per land in het totaal aantal deelnemende atleten. We beschouwen deze aandelen exclusief de deelnemers aan het Olympische ijshockeytoernooi. Immers bij het ijshockey zijn slechts 6 van de 252 medailles te verdienen, maar participeren wel ongeveer 450 van de 2400 deelnemers. Omdat de deelnamecijfers voor Turijn per land nog niet beschikbaar zijn, hebben we deze voorspeld aan de hand van de ontwikkeling van het bbp, het thuisvoordeel (het thuisland kan meer atleten sturen), de medaillewinst op de vorige editie van de Winterspelen en de afstand van het land tot het organiserende land. Met behulp van dit hulpmodel ramen we de Nederlandse ploeg op dertig atleten. De tweede determinant van het succes is het thuisvoordeel. De thuisploeg kan profiteren van gunstige lokale omstandigheden. De derde variabele is het aandeel van het land in het wereld bbp gedeeld door het bevolkingsaandeel; men kan deze variabele zien als een indicator voor mogelijke investeringen in de sport. De vierde determinant is de geografische afstand tot de Winterspelen. Ploegen die van ver komen, selecteren soms nog wat strenger en hebben een hogere kans op medaillewinst per deelnemer. De vijfde determinant is het succes van de deelnemende landen op de wereldkampioenschappen in het jaar voorafgaand aan de Winterspelen. We hebben sinds 1993 voor alle Olympische evenementen de wereldkampioenschapsuitslagen vertaald in medailleaandelen en deze in de schattingen meegenomen.

Tabel 2. Voorspelling medailleklassement Winterspelen in Turijn

land	goud	zilver	brons
1 Duitsland	12	12	10
2 Noorwegen	10	10	6
3 Verenigde Staten	10	9	5
4 Rusland	10	8	5
5 Italië	9	8	11
6 Canada	8	7	7
7 Korea	7	3	1
8 Oostenrijk	3	5	10
9 China	2	5	3
10 Finland	2	3	4
10 Zwitserland	2	3	4
12 Nederland	2	3	2
13 Zweden	1	2	1
14 Frankrijk	1	1	4
15 Japan	1	1	2
16 Tsjechië	1	1	1
17 Kroatië	1	1	0
18 Australië	1	0	1
19 Estland	1	0	0
20 Wit-Rusland	0	1	1
20 Kazachstan	0	1	1
22 Groot-Brittannië	0	0	2
23 Bulgarije	0	0	1
23 Polen	0	0	1
23 Slovenië	0	0	1

De Olympische Winterspelen in Turijn kennen 15 disciplines, waarbinnen 84 evenementen afgewerkt worden. Ten opzichte van Salt Lake City betekent dit een uitbreiding met 6 nummers (waaronder de voor Nederland interessante ploegen-achtereenvolging schaatsen), ondanks de wens van IOC-voorzitter Rogge om de Olympische Spelen compact te houden.

De Nederlandse ploeg stelt zichzelf een bescheiden doel: een positie bij de beste tien landen in het medailleklassement, wat bereikt kan worden met het binnenhalen van ongeveer negen plakken. In het verleden zijn de spelen van Saporro in 1972 voor Nederland het meest succesvol verlopen. Destijds behaalde Nederland een vierde positie in het landenklassement. In Calgary 1988 en Nagano 1998 eindigde Nederland respectievelijk nog op plaats zeven en zes, maar in Salt Lake City 2002 zakte de ploeg naar de negende plaats. De uitbreiding van de Winterspelen met niet-schaatsnummers en de verbreding van de internationale top zijn daar debet aan.

Haalt Nederland een plaats bij de beste tien landen? Uit de tabel blijkt dat naar verwachting de strijd om de eerste positie in het klassement wederom tussen Duitsland en Noorwegen zal gaan. Sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie strijden deze twee wintersportgrootmachten om de hoogste eer. Rusland en de Verenigde Staten vechten om de derde positie. Italië kan zich door het thuisvoordeel wellicht in deze strijd mengen. Canada en de Alpenlanden vechten voor een plaats bij de eerste tien landen met Korea en China. Nederland zal het, volgens onze voorspelling, moeilijk krijgen om de doelstelling van negen medailles en een top 10-positie te halen. We voorspellen twee maal goud, drie zilver en twee brons, waarbij opgemerkt kan worden dat het model aangeeft dat de kans op een extra zilveren medaille het grootst is. Zoals eerder door ons is aangegeven, is de modelonzekerheid voor de landen rond de tiende positie weer te geven in ongeveer één medaille meer of minder. Dit betekent dat het model aangeeft dat een top 7-notering moeilijk is en dat zelfs daarna de competitie om de volgende posities sterk is. Ook dient opgemerkt te worden dat China wellicht een grote onzekere rol speelt nu het land in opbouw is naar de Zomerspelen van 2008 en waarschijnlijk veel in sport heeft geïnvesteerd.

Besluit

De glazen bol is gematigd optimistisch over de missie van de Nederlandse Olympische ploeg voor de Olympische Winterspelen van Turijn. De competitie tussen landen lijkt sterker te worden en de uitbreiding van het aantal nummers is niet in het voordeel van een land dat zich sterk specialiseert in slechts een beperkt aantal disciplines. De Nederlandse sportliefhebber is de laatste tien jaar verwend geraakt door uitbundige successen en moet het nu weer doen met 'gemiddelde' prestaties. Beleidsmakers kunnen zich afvragen hoe men de sportrenaissance van de jaren negentig van de vorige eeuw kan doen herleven. Wellicht dat een nieuwe investeringsgolf de topsport een impuls kan geven. ■

Gerard Kuper en Elmer Sterken

Literatuur

- Kuper, G.H. & E. Sterken, Wie gaat er winnen in Salt Lake City?, *ESB*, 8 februari 2002, 110-111.
Kuper, G.H. & E. Sterken, Wie gaan er winnen in Athene?, *ESB*, 6 augustus 2004, 375-376.